

CHÍNH PHỦ

Số: 202 /Tr-CP

LIỆU HỢP QUỐC HỘI

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM

Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Hà Nội, ngày 14 tháng 5 năm 2019

TỜ TRÌNH TÓM TẮT
Dự án Luật Dân quân tự vệ (sửa đổi)

Kính gửi: Quốc hội.

Thực hiện Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2015; Nghị quyết số 57/2018/QH14 ngày 08 tháng 6 năm 2018 của Quốc hội khóa XIV về Chương trình xây dựng luật, pháp lệnh năm 2019, điều chỉnh Chương trình xây dựng luật, pháp lệnh năm 2018, Chính phủ xin trình Quốc hội dự án Luật Dân quân tự vệ (sửa đổi) như sau:

I. SỰ CẦN THIẾT BAN HÀNH LUẬT DÂN QUÂN TỰ VỆ (SỬA ĐỔI)

Việc sửa đổi Luật Dân quân tự vệ là cần thiết, với 04 lý do chính như sau:

Thứ nhất, từ năm 2009 đến nay, Đảng đã ban hành các nghị quyết, chỉ thị với nhiều chủ trương, quan điểm mới về bảo vệ Tổ quốc, quốc phòng, an ninh liên quan đến DQTV cần phải được thể chế.

Thứ hai, từ năm 2009 đến nay, Quốc hội đã ban hành Hiến pháp năm 2013 và nhiều luật liên quan đến DQTV. Một số quy định của Luật Dân quân tự vệ năm 2009 không còn phù hợp, thiếu thống nhất, chưa đầy đủ, đồng bộ với hệ thống pháp luật hiện hành.

Thứ ba, qua tổng kết thực hiện Luật Dân quân tự vệ, bên cạnh những kết quả đạt được, công tác DQTV đã bộc lộ một số hạn chế, bất cập ảnh hưởng đến chất lượng tổng hợp và khả năng sẵn sàng chiến đấu của DQTV.

Thứ tư, thực tiễn trong chiến tranh giải phóng dân tộc, chiến tranh bảo vệ Tổ quốc trước đây và dự báo chiến tranh nếu xảy ra trong tương lai, việc xây dựng DQTV vững mạnh và rộng khắp là vấn đề có ý nghĩa chiến lược cần phải thực hiện ngay từ thời bình, có trọng tâm, trọng điểm, góp phần củng cố, tăng cường nền quốc phòng toàn dân, thế trận quốc phòng toàn dân gắn với nền an ninh nhân dân, thế trận an ninh nhân dân, sẵn sàng chuyển sang thế trận chiến tranh dân dân, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc.

II. MỤC ĐÍCH, QUAN ĐIỂM CHỈ ĐẠO XÂY DỰNG LUẬT

1. Mục đích

Xây dựng DQTV vững mạnh, rộng khắp, nâng cao chất lượng tổng hợp, khả năng sẵn sàng chiến đấu, chiến đấu, phục vụ chiến đấu, cùng với Quân đội nhân

dân làm nòng cốt thực hiện nhiệm vụ quốc phòng, quân sự trong thời bình và cùng toàn dân đánh giặc ở địa phương, cơ sở khi có chiến tranh, góp phần vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

2. Quan điểm chỉ đạo

- Giữ vững, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lý tập trung, thống nhất của Nhà nước đối với DQTV.

- Thể chế đầy đủ quan điểm, chủ trương của Đảng, cụ thể hóa Hiến pháp năm 2013, tạo cơ sở pháp lý đầy đủ, đồng bộ để hoàn thiện hệ thống pháp luật về DQTV, bảo đảm tính hợp hiến, hợp pháp và thống nhất trong hệ thống pháp luật, phù hợp với thực tiễn.

- Khắc phục hạn chế, vướng mắc, bất cập, kế thừa những quy định còn phù hợp của pháp luật về DQTV hiện hành; thu hút, nâng cao hiệu lực pháp lý một số quy định trong văn bản dưới luật; bổ sung quy định đã được thực tiễn kiểm nghiệm.

- Nghiên cứu những ưu điểm, khuyết điểm, nguyên nhân, bài học kinh nghiệm, các nhóm giải pháp, kiến nghị, đề xuất rút ra từ tổng kết thực hiện Luật Dân quân tự vệ; tiếp thu những ý kiến hợp lý của cơ quan, tổ chức, địa phương, cá nhân, chuyên gia, nhà khoa học trong quá trình soạn thảo, bảo đảm công khai, dân chủ, minh bạch, khả thi.

- Nghiên cứu tiếp thu có chọn lọc việc tổ chức dân quân, dân binh của một số nước trên thế giới, vận dụng phù hợp với điều kiện nước ta.

III. QUÁ TRÌNH XÂY DỰNG DỰ ÁN LUẬT

Quá trình soạn thảo, Chính phủ đã chỉ đạo Bộ Quốc phòng tiến hành soạn thảo theo đúng trình tự, thủ tục của Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật.

Ngày 31 tháng 01 năm 2019, tại phiên họp thường kỳ tháng 01 năm 2019, Chính phủ đã thông qua dự án Luật Dân quân tự vệ (sửa đổi) để trình Quốc hội.

IV. BỐ CỤC VÀ NỘI DUNG CƠ BẢN CỦA DỰ THẢO LUẬT

1. Tên gọi: “*Luật Dân quân tự vệ*”.

2. Bố cục và nội dung cơ bản của dự thảo Luật

Dự thảo Luật gồm 8 chương, 50 điều, quy định về những vấn đề cơ bản sau:

Chương I, quy định về vị trí, chức năng, nguyên tắc tổ chức, hoạt động, thành phần DQTV; đăng ký, tạm hoãn, miễn, thôi thực hiện nghĩa vụ tham gia DQTV trong thời bình; các hành vi bị nghiêm cấm.

Chương II, quy định về tổ chức, mở rộng lực lượng DQTV; hệ thống, chức vụ chỉ huy, thành lập, giải thể đơn vị DQTV; bổ nhiệm, miễn nhiệm chức vụ chỉ

huy đơn vị DQTV, chức vụ chỉ huy Ban chỉ huy quân sự cấp xã, Ban chỉ huy quân sự cơ quan, tổ chức; trang phục, sao mũ, phù hiệu, trang bị và phương tiện kỹ thuật của DQTV.

Chương III, quy định về đào tạo Chỉ huy trưởng Ban chỉ huy quân sự cấp xã; tập huấn, bồi dưỡng các chức vụ chỉ huy, huấn luyện DQTV.

Chương IV, quy định về hoạt động sẵn sàng chiến đấu, chiến đấu, phục vụ chiến đấu; hoạt động phối hợp của DQTV, thẩm quyền điều động DQTV.

Chương V, quy định về phụ cấp, bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế, chế độ, chính sách, nhiệm vụ chi đối với DQTV.

Chương VI, quy định trách nhiệm của Chính phủ và bộ, ngành, địa phương, cơ quan, tổ chức về công tác DQTV.

Chương VII, quy định về thi đua, khen thưởng và xử lý vi phạm.

Chương VIII, quy định về điều khoản thi hành.

3. Một số quy định mới của dự thảo Luật

Dự thảo Luật kế thừa nhiều nội dung quy định của Luật Dân quân tự vệ hiện hành; sửa đổi, bổ sung một số nội dung để thể chế đầy đủ chủ trương, quan điểm mới của Đảng và quy định của Hiến pháp liên quan đến DQTV; đồng thời, luật hóa một số quy định của văn bản dưới luật. Cụ thể là:

- Bổ sung quy định về vai trò lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng đoàn, Ban cán sự Đảng, người đứng đầu cơ quan, tổ chức, sự chỉ huy của Tổng Tham mưu trưởng Quân đội nhân dân Việt Nam và người chỉ huy đơn vị Quân đội.

- Điều chỉnh, bổ sung nhiệm vụ của DQTV; quy định DQTV thường trực là một trong những thành phần của DQTV, không luân phiên trong dân quân cơ động.

- Bổ sung quy định lồng ghép đăng ký công dân thực hiện nghĩa vụ tham gia DQTV với đăng ký nghĩa vụ quân sự.

- Bổ sung quy định đối tượng miễn, hoãn, thôi thực hiện nghĩa vụ tham gia DQTV.

- Bổ sung quy định hệ thống chỉ huy DQTV.

- Quy định trong tình trạng khẩn cấp về quốc phòng, tình trạng chiến tranh Chỉ huy trưởng Ban chỉ huy quân sự cấp xã do sĩ quan Quân đội nhân dân Việt Nam đảm nhiệm. Quy định Phó chỉ huy trưởng Ban chỉ huy quân sự cấp xã là người hoạt động không chuyên trách ở cấp xã.

- Bổ sung chế độ bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế đối với dân quân thường trực; phụ cấp đặc thù đi biển; bảo đảm tiền ăn (Luật Dân quân tự vệ hiện hành quy định là hỗ trợ tiền ăn).

- Điều chỉnh, bổ sung các quy định về sử dụng ngân sách, kinh phí chi cho DQTV.

- Ngoài ra, dự thảo Luật còn luật hóa một số quy định về điều kiện tổ chức

tự vệ trong doanh nghiệp và đào tạo, bồi dưỡng Chỉ huy trưởng, Phó Chỉ huy trưởng Ban chỉ huy quân sự cấp xã của một số văn bản dưới luật để nâng cao hiệu lực pháp lý. Đồng thời, sửa đổi, bổ sung hoặc bỏ một số quy định của Luật Dân quân tự vệ năm 2009 không còn phù hợp với thực tiễn.

V. VẤN ĐỀ XIN Ý KIẾN

Chính phủ báo cáo, xin ý kiến Quốc hội vấn đề có ý kiến khác nhau về phụ cấp đặc thù đi biển đối với DQTV khi làm nhiệm vụ trên biển; bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế đối với dân quân thường trực trên địa bàn biên giới, ven biển, đảo, trọng điểm quốc phòng.

- Loại ý kiến thứ nhất: *Quy định phụ cấp đặc thù đi biển đối với DQTV khi làm nhiệm vụ trên biển; bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế đối với dân quân thường trực trên địa bàn biên giới, ven biển, đảo, trọng điểm quốc phòng trong dự thảo Luật nhằm góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động phối hợp của DQTV trong đấu tranh bảo vệ chủ quyền biển, đảo, biên giới quốc gia; bảo đảm công bằng với các lực lượng khác.*

- Loại ý kiến thứ hai: *Không nên quy định phụ cấp đặc thù đi biển đối với DQTV khi làm nhiệm vụ trên biển; bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế đối với dân quân thường trực trên địa bàn biên giới, ven biển, đảo, trọng điểm quốc phòng trong dự thảo Luật, vì làm phát sinh chính sách mới.*

Chính phủ đề nghị lựa chọn loại ý kiến thứ nhất, vì:

- DQTV Việt Nam, trong đó có DQTV biển là thành phần của lực lượng vũ trang nhân dân. Trong bối cảnh tình hình hiện nay và dự báo những năm tiếp theo, nhất là tình hình biển Đông, vai trò của DQTV biển là rất quan trọng trong đấu tranh bảo vệ, khẳng định chủ quyền biển, đảo, góp phần xây dựng nền quốc phòng toàn dân, thế trận quốc phòng toàn dân gắn với nền an ninh nhân dân, thế trận an ninh nhân dân trên biển. Chú trọng xây dựng DQTV biển là chủ trương chiến lược của Đảng và Nhà nước¹.

Hiện nay, DQTV khi làm nhiệm vụ trên biển chưa được hưởng phụ cấp đặc thù đi biển. Trong khi đó, công chức, viên chức, công nhân, nhân viên trên tàu tìm kiếm cứu nạn hàng hải và lực lượng thuộc Quân đội nhân dân đã được hưởng chính sách này và chế độ công tác phí đi biển².

¹ Nghị quyết số 24-NQ/TW ngày 16/4/2018 của Bộ Chính trị về Chiến lược quốc phòng Việt Nam; Kết luận số 31-KL/TW ngày 16/4/2018 của Bộ Chính trị về Chiến lược Quân sự Việt Nam; Nghị quyết số 33-NQ/TW ngày 28/9/2018 của Bộ Chính trị về chiến lược bảo vệ biên giới quốc gia.

² Quyết định số 148/2008/QĐ-TTg ngày 20/11/2008 của Thủ tướng Chính phủ về chế độ phụ cấp đặc thù đi biển đối với công chức, viên chức, công nhân, nhân viên trên tàu tìm kiếm cứu nạn hàng hải; Quyết định số 25/2012/QĐ-TTg ngày 04/6/2012 của Thủ tướng Chính phủ quy định một số chế độ ưu đãi đối với sĩ quan, quân nhân chuyên nghiệp, hạ sĩ quan, binh sĩ, công chức quốc phòng và công nhân quốc phòng thuộc lực lượng Cảnh sát biển Việt Nam; Thông tư số 259/2017/TT-BQP ngày 17/10/2017 của Bộ Quốc phòng quy định chế độ công tác phí, chế độ hội nghị đối với các cơ quan, đơn vị thuộc Bộ Quốc phòng.

Như vậy, cùng thực hiện nhiệm vụ trên biển, nhưng DQTV biển chưa được hưởng chế độ phụ cấp đặc thù đi biển là chưa công bằng, ảnh hưởng không nhỏ đến tổ chức xây dựng và hiệu quả hoạt động của DQTV biển; chưa động viên, khuyến khích công dân thực hiện nghĩa vụ tham gia DQTV biển.

- Dự thảo Luật bổ sung quy định bảo hiểm xã hội, bảo hiểm y tế đối với dân quân thường trực là tương thích với chế độ, chính sách của hạ sĩ quan, binh sĩ tại ngũ trong Quân đội nhân dân Việt Nam quy định tại Điều 50 Luật Nghĩa vụ quân sự năm 2015; vì dân quân thường trực làm nhiệm vụ sẵn sàng chiến đấu, chiến đấu, phục vụ chiến đấu, phòng thủ dân sự... Mặt khác, trên thực tế nhiều địa phương đã thực hiện và đề nghị dự thảo Luật cần quy định chính sách này để nâng cao hiệu quả hoạt động của dân quân thường trực.

Vì vậy, việc quy định các chính sách trên trong dự thảo Luật nhằm đảm bảo công bằng giữa các lực lượng và đồng bộ, thống nhất với quy định của Luật Quốc phòng năm 2018³ và pháp luật có liên quan về chế độ, chính sách đối với lực lượng vũ trang nhân dân.

Trên đây là những nội dung cơ bản của dự án Luật Dân quân tự vệ (sửa đổi), Chính phủ kính trình Quốc hội./.

CHÍNH PHỦ

³ Điều 33 Luật Quốc phòng năm 2018 quy định: “Nhà nước bảo đảm nhu cầu tài chính, tài sản sử dụng vào mục đích quốc phòng, an ninh và các chế độ, chính sách đãi ngộ phù hợp với tính chất hoạt động đặc thù của lực lượng vũ trang nhân dân”.